

Pere Portabella

Director i productor de cinema

Entre la filmografia única de Pere Portabella (Figueres, 1929) hi ha 'Poetes catalans', que el cineasta va aconseguir enregistrar clandestinament durant el 'Price dels poetes', la nit del 25 d'abril del 1970. És un document filmic i literari de primera

“La nit del Price va ser d'eufòria i entusiasme”

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

Al llarg d'una trajectòria cinematogràfica de més de sis dècades, Pere Portabella ha dirigit una trentena de films, entre els quals hi ha *El sopar* (1974), *El pont de Varsòvia* (1989) i *El silenci abans de Bach* (2007). A la dècada dels 60, a més de produir pel·lícules com la controvertida *Viridiana* de Luis Buñuel el 1961, va treballar amb Joan Brossa (*No compteu amb els dits*, 1967) i Joan Miró (*Aidez l'Espagne*, 1969). El compromís polític i anti-franquista el va portar a participar en accions de crítica i denúncia del règim. Una d'aquestes va ser el recital que es va organitzar a la Sala Gran Price de Barcelona el 25 d'abril del 1970, que es va proposar filmar de manera clandestina. No només se'n va sortir, sinó que el document que en va treure té un gran valor artístic, a més d'històric.

Fa 50 anys, vostè ultimava els preparatius d'una de les seves pel·lícules més singulars, *Poetes catalans*. Sí. Hi ha una sèrie de fets que expliquen molt bé per què vam poder arribar a filmar aquesta pel·lícula. Tot va començar amb la tancada de la Caputxinada, el 1966. Arran de les multes que van posar a una trentena dels participants, que sumaven dos milions i escaig de pessetes, vam pensar que una bona manera de recollir aquests diners seria fent una subhasta privada a la Galeria Maeght de París. Hi van participar Picasso, Tàpies, Ernst, Miró, Calder... i vam aconseguir la suma que ens proposàvem. A més, un seguit d'intel·lectuals de primer nivell, entre els quals hi havia Simone de Beauvoir i Alain Resnais, van signar un document en què denunciaven la repressió del règim. A principis dels 70 hi havia una crida del món cultural per recaptar fons contra la repressió franquista, però el que no podíem fer era demanar permís per muntar un acte amb aquesta finalitat. Vam omplir la Sala Gran Price, on hi cabien unes 4.000 persones, amb un festival de poesia.

No només es va celebrar l'acte, sinó que el va poder filmar. Com? Els dies previs vam visitar la sala amb en Manel Esteban i en Carles

XAVIER BERTRAL

Santos [director de fotografia i responsable del so del film]. Calia triar els llocs on posaríem les càmeres i comprovar que tot podia funcionar bé. El següent pas va ser assegurar-nos la possibilitat de fer entrar i sortir el material amb garanties. En això ens va ajudar una persona de confiança que havia estat un exboxejador força conegut de qui no revelaré el nom...

Què recorda d'aquella vetllada? La nit del Price va ser d'eufòria i entusiasme. La sala estava plena de dalt a baix. Quan vam entrar, els equips estaven col·locats als llocs que havia assenyalat. Va ser una vetllada en què el protagonisme va ser dels poetes. Brossa va estar sensacional, per exemple. Recordo que va recitar un poema molt breu que parlava dels Mossos d'Esquadra. Va aixecar una gran ovació. Pere Quart també va estar molt bé: el poema que acaba "com el Vallès no hi ha res" va fer furor.

El recital va acabar amb els crits del públic: "Llibertat, llibertat!" Nosaltres vam aprofitar el moment per recollir el material. Se'l van emportar i fins al cap de quinze dies no en vam saber res. Però això ens va permetre poder sortir del Price sense cap problema. A la sortida no hi va haver detencions.

No va ser l'únic acte de protesta contra el règim en què va participar aquell 1970. Al desembre vaig formar part de la tancada de 300 intel·lectuals a Montserrat. Des de la mesa vam decidir fer una declaració conjunta de denúncia i la vam fer arribar directament a la premsa internacional. Aquella tancada em va permetre conèixer Cassià Just, un personatge fenomenal, d'una gran *finezza*. Va ser ell qui va impedir a la policia que entrés a detenir-nos: els va dir que Montserrat depèn directament del Vaticà i que assumia la responsabilitat dels seus hostes, que érem nosaltres.

Va acabar bé? Va ser un èxit fantàstic. El dia abans d'anar-hi em vaig trobar Antoni Gutiérrez Díaz [dirigent del PSUC], que em va criticar que abandonéssim la lluita urbana amb aquell acte organitzat des de les elits intel·lectuals. Quan vaig tornar a Barcelona i ens vam veure va reconèixer que s'havia equivocat i va ser el primer que em va posar al cap la idea de constituir una assemblea transversal al país. Un any després naixeria l'Assemblea de Catalunya. A partir de llavors es van poder arribar a acords des de projectes ideològics distanciat. Avui torna a ser un moment per recuperar aquesta idea. Cal crear les condicions per sortir d'aquesta situació de la millor de les maneres, però tots junts. La transversalitat és clau. Jo sense l'altre no soc ningú.◆◆

“VA SER UNA VETLLADA EN QUÈ EL PROTAGONISME VA SER DELS POETES. BROSSA VA ESTAR SENSACIONAL”

“ARA TORNA A SER UN BON MOMENT PER RECUPERAR LA IDEA DE TRANSVERSALITAT”